ISSN: 2632-1734
CUDES
JOURNAL OF CURRENT DEBATES IN SOCIAL SCIENCES

Almanya'ya Göçün Yansımaları: Yüksel Pazarkaya'nın Şiirleri Üzerinden Tematik Yaklaşım

Fatma KARAMAN[1]

MAKALE BİLGİSİ:

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Benzerlik Raporu: Alındı

Makale Türü: Araştırma makalesi

Makale Kayıt Tarihi: 22.05.2026

Onay Tarihi: 09.06.2026

Atıf:

Karaman, F. (2026). Almanya'ya Göçün Yansımaları: Yüksel Pazarkaya'nın Şiirleri Üzerinden Tematik Yaklaşım. *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 9 (S4), 26-31.

DOI

http://dx.doi.org/10.29228/cudes.94512

Özet

1960'lı yıllarda iş gücü anlaşması ile Türkiye'nin birçok bölgesinden Almanya'ya yapılan göç sadece ekonomik değişim ve gelişimleri değil, sosyolojik, kültürel ve sanatsal birçok değişimi de beraberinde getirmiştir. Bu gelişmelerden biri de Türkiye'den Almanya'ya göçten sonra Almanya'da Türkçe ve Almanca sözlü ve yazılı eserler verilerek meydana gelen edebiyattır. Gerek ozan, gerek şair gerekse de yazar olmak üzere çok sayıda kişi özgün eserler vererek söz konusu edebiyatın büyümesine katkı sağlamıştır. Bu edebiyatçılardan biri de öncelikle eğitim amacıyla Almanya'ya giderek orada uzun yıllar yaşayan Yüksel Pazarkaya'dır. Pazarkaya Almanca ve Türkçe olmak üzere roman, hikâye ve şiir olmak üzere birçok türde eser üretmiştir. Bu eserlerde ise Türk göçmenlerin kendileri için yabancı bir coğrafya olan Almanya'da tecrübe ettikleri olumlu veya olumsuz durumları konu edinmiştir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı Almanya'ya göç sürecinde birinci kuşak yazarlardan olan Yüksel Pazarlaya'nın şiirleri temel alınarak göçün yansımalarını tematik olarak araştırmaktır. Bu amaca ulaşmak için çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analiz kullanılmıştır. Çalışma sonucunda Pazarkaya'nın şiirlerinin yalnızlık, özlem, sıla, yas, yabancılaşma gibi temalar çevresinde yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göçmen edebiyatı, Almanya, Yüksel Pazarkaya, Göç.

Reflections of Migration to Germany: A Thematic Analysis of Yüksel Pazarkaya's Poetry

Abstract

The labor recruitment agreement initiated between Türkiye and Germany in the 1960s triggered large-scale migration from various regions of Türkiye to Germany, bringing about not only economic transformations but also profound sociological, cultural, and artistic changes. One of the most significant outcomes of this process was the emergence of a body of literature produced in both Turkish and German by Turkish migrants in Germany. Numerous poets, minstrels, and writers contributed to the development of this literary tradition through their original works. One of the prominent figures of this literature is Yüksel Pazarkaya, who initially moved to Germany for educational purposes and subsequently lived there for many years. Pazarkaya produced a wide range of literary works in both Turkish and German, including novels, short stories, and poetry. His writings primarily portray the positive and negative experiences of Turkish immigrants as they navigated life in Germany, a country that represented an unfamiliar geographical and cultural environment for them. Within this context, the present study aims to investigate the thematic reflections of migration in the poetry of Yüksel Pazarkaya, one of the first-generation migrant writers in Germany. To achieve this objective, the study employs document analysis as a qualitative research method. The findings reveal that Pazarkaya's poetry predominantly revolves around themes of loneliness, longing, homesickness, grief, and alienation.

Keywords: Migrant literature; Germany; Yüksel Pazarkaya; Migration.

[1] Doç. Dr. Fırat Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, fatmakaraman33@gmail.com

1. GİRİŞ

Ülke içerisinde ve ülke dışına gerçekleşen iç ve dış göç, sadece sözlük tanımında olduğu gibi bazı sebeplerden dolayı bir coğrafyadan başka bir coğrafyaya gitme (TDK, 2026) şeklinde mekânsal bir değişimi değil, kültürel, toplumsal, siyasal farklılık gibi birçok psikolojik durumun yaşanması anlamına da gelir. Nitekim göç olumlu yönlerinin yanı sıra beraberinde uyum, yabancılaşma, aidiyet, özlem, bürokratik problemler, yabancı düşmanlığı gibi birçok problemi de beraberinde getirebilir. Almanya ile iş gücü anlaşmasının yapılmasının hem olumlu hem de olumsuz sonuçları olmuştur. İşsizliğin azalması, ülkeye döviz girdisinin olması gibi olumlu etkilerinin yanı sıra gurbetçilerin uyum problemi yaşamaları, (Tilbe/Civelek, 2018) yabancılaşma, başlangıçta aile birliğinin bozulması gibi olumsuz etkileri de olmuştur. Örneğin Sirkeci'ye (2012) göre göç kendi yapısında çatışma, yoksulluk ve yoksunluk gibi olumsuz unsurları barındıran bir olgudur. Bunun yanı sıra göçün kazanımları da olmuştur. Dolayısıyla iş olanağı elde etmek amacıyla Almanya'ya göç olgusu, sadece ekonomik bir hareketliliği değil, kültürel açıdan da birçok kazanımların elde edilmesini sağlamıştır. Yabancı bir ülkede yaşama hali göç eden grubun yaşadığı duygu ve düşüncelerini ifade etme ihtiyacına bağlı olarak edebi ürünlerin oluşumuna olanak vermiştir. Zaman içerisinde edebi ürünlerin çeşitliliğinin ve sayısının artmasına bağlı olarak göçmen edebiyatı olarak alan yazına geçen bir edebi tür meydana gelmiştir. Göçmen edebiyatı göçe bağlı eserlerin niteliğinin ve niceliğinin artması nedeniyle göç teması edebiyat alanında bir alt alan kapsamında yeni bir tür olarak kendine yer edinmiştir. Göçmen edebiyatı kapsamında yazılan eserler başlangıçta edebi bir kaygı taşıyarak üretilmemiş, aksine yabancı bir coğrafyada var olabilmenin kişide yarattığı duygu durumlarını dışa vurarak kendini ifade etme ihtiyacı neticesinde oluşmuştur. Çünkü kişi aidiyet duygusu beslediği coğrafyadan yabancı bir coğrafyaya göç ettiğinde vatandan uzak olma durumuna bağlı olarak yaşanılan duygu durumları kişiyi edebi bir yaratma sürecine teşvik eder (Waldenfels, 1997).

1961 yılında Almanya ile Türkiye arasında yapılan iş gücü anlaşması sonucunda Türkiye'nin yedi bölgesinden özellikle de işsizliğin hakim olduğu şehirlerden yurttaşlar Almanya'ya geçici süreliğine işçi olarak göç etmişlerdir. Başlangıçta söz konusu göç olgusu kısa süreli bir süreç olarak görülse dahi durum planlanandan farklı gelişerek Almanya'da büyük bir Türk nüfusu oluşarak kültürel, sosyolojik ve ekonomik bir yayılım gerçekleşmiştir. Yüzde 80'i Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkiye halkının Almanya'da yüzde 50'si yaşamaktadır (Sirkeci ve Erdoğan, 2012). Zaman içerisinde meydana gelen bu büyüme sadece ekonomik yönden değil, başta Türklerin Almanya'da geceleri sosyal paylaşım yapmak amacıyla bir araya geldikleri Türk derneklerinde türkü söylenip veya yakarak sözlü bir edebiyatın, ilerleyen süreçlerde ise kısa öykü, roman ve şiir gibi edebi eserlerin üretilmesiyle de yazılı edebiyat ürünleri oluşturulmuştur. Dolayısıyla gurbetçiler yabancı oldukları yeni bir coğrafyada tecrübe ettikleri olumlu veya olumsuz durumları çeşitli edebi türlerle dile getirerek göç sürecinde farklı türde edebi eserler üretmeye başlamıştır (Köprülü, 2020). Bu edebiyatta göç ve göçmenlik olgusu daha çok sosyolojik boyutuyla eserlere yansıtılmıştır (Aytaç, 1991). Uyum sorunu, yabancılaşma, memleket özlemi, ayrılık ve aile gibi sosyolojik konular ön plana çıkmaktadır. Bu edebiyat türünde sadece roman, kısa öykü ve hikâye gibi nesir türünde eserler değil, türkü ve şiir gibi nazım türünde de eserler de verilmiştir. Bu bağlamda Almanya'ya göç edenler arasından güçlü kalemleri olan yazarlar çıkmıştır. Bu yazarlardan biri de Yüksel Pazarkaya'dır. Pazarkaya birinci kuşak yazarlardandır. Edebi üretim süreçlerine Almanya'ya göç ile başlayan Türk yazar ve şairler Almanya'da bulundukları zaman dilimine ve ele aldıkları konular, üslup ve edebi türlerin de farklılık göstermesine bağlı olarak birinci, ikinci ve üçüncü kuşak olarak nitelendirilmişlerdir. Pazarkaya'nın Almanya'ya göç süreci diğerlerinden farklı olarak işçi göçü anlaşması kapsamında olmayıp eğitim amacıyla gerçekleşmiştir. Yüksek lisans eğitimi için Almanya'ya giden Pazarkaya, yazmayı nefes aldığı ve mutlu olduğu bir zaman dilimi olarak nitelemiştir.

İlk yazma eyleminin şiirle başladığını düşünen Pazarkaya şiirin diğer yazınsal türlerden daha çok yetenek gerektiren bir tür olduğunu da belirtmiştir. Bu bağlamda Pazarkaya'nın şiirleri incelendiğinde her bir şiirinde derin ve çok yönlü anlamların ve özgün söylem biçimlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Du Gegenden (Sen Dolayları) adlı şiir kitabı Almanca ve Türkçe olmak üzere iki dilli yazılan bir eserdir. Edebi eserlerinin yanı sıra bir takım derginin yayın, editörlük ve yazarlık süreçlerinde de aktif rol alarak akademik olarak da yazın dünyasına katkılar sunmuştur. Nitekim Pazarkaya Almanya'da yaşayan Türkçe veya Almanca yazan yazarların yazınsal bir buluşma alanı olarak "Anadil" adlı bir dergiyi göç yazınına kazandırmıştır. Bu dergi buna benzer diğer birçok derginin çıkmasına da ön ayak olmuştur. Pazarkaya Türk edebiyatına da çeviri ile katkı sağlamıştır.

Orhan Veli, Yahya Kemal, Nazım Hikmet gibi şairin kült eserlerini Almancaya çevirerek Alman edebiyatında Türk edebi eserlerin tanınıp araştırılmasına da katkı sunmuştur. Tam tersi durumu da Pazarkaya'da görmekteyiz, Pazarkaya Alman edebiyatında önemli bir yeri olan Rilke'nin bütün şiirlerini Türkçeye çevirerek Türk edebiyatına katkı sağlamıştır. Gerek yazar, gerekse de çevirmen olarak yer aldığı birçok çalışması sayesinde hem Almanya'da hem de Türkiye'de "Adelbert-von-Chamisso-Preis, Kinderbuchpreis des Bremer Senats, Haldun-Taner-Özel Ödülü" gibi çok sayıda ödüle layık görülmüştür.

1.1. Çalışmanın amacı

Bu çalışmanın amacı lise eğitimini bitirdikten sonra kimya alanında lisans öğrenimi için Almanya'ya giderek orada edebiyat ve felsefe üzerine de çalışmalar yaparak edebi eserler veren birinci kuşak yazar ve şairlerden olan Yüksel Pazarkaya'nın şiirlerinden yola çıkarak Almanya'ya göç sürecinin şiirlere nasıl yansıdığını araştırmaktır. Pazarkaya'nın "Du Gegenden" (Sen Dolayları) adlı şiir kitabında yer alan şiirler tematik olarak incelenerek göçün yansımaları kategorilendirilmiştir.

1.2. Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma olay, olgu ve metinsel verileri kendi ilişkisel ağı çerçevesinde bağlamsal ve içeriksel olarak etraflıca analiz etmektir (Gürbüz/Şahin: 2018). Nitel araştırma yöntemlerinden de doküman analizi tercih edilmiştir. Doküman analizi araştırma konusuna ilişkin metinlerin incelenerek değerlendirmelerin yapılmasıdır (Turgut 2011). Bu bağlamda bu çalışmadaki dokümanlar Yüksel Pazarkaya'nın "Du Gegenden" (Sen Dolayları) adlı şiir kitabında yer alan şiirlerdir.

2. Yüksel Pazarkaya Üzerine

Yüksel Pazarkaya 1940 yılında İzmir'de dünyaya gelmiştir. Kimya bölümünde lisans ve yüksek lisans yaptıktan sonra felsefe ve Germanistik öğrenimine başlar ve edebiyat doktorasını yapar. Stuttgart üniversitesinde felsefe ve edebiyat derslerini yürütür. Lise eğitiminden sonra burslu olarak Almanya'ya giderek Stuttgart'ta kimya öğrenimine başlamıştır. Lisede başlayan edebiyata merakıyla birlikte Almanya'da bulunduğu süre içerisinde de edebiyat araştırmalarına da yönelen Pazarkaya bu alanda doktora ihtisasını yapmıştır. Pazarkaya'ya göre erken yaşta ilk kez evden hatta ülkeden ayrılmasının kendisinde yarattığı duyguların ilk şiir denemelerini yazmasında büyük bir etken olmuştur. Stuttgart Üniversitesi'nde kimya öğrenimine 1959 yılında başlar. Bu süreçte edebiyat, tiyatro ve felsefe derslerini de almaya başlar. Yüksek kimya mühendisi diplomasını alır ve edebiyat, felsefe öğrenimini de daha yoğun olarak devam eder (Taş, 2017).

Bilindiği gibi bir yazar birebir kendi yaşantıları çevresinde tanık olduklarından bağımsız olarak yazma eylemini gerçekleştiremez. Pazarkaya iş gücü anlaşmasından bağımsız olarak 1958 yılında eğitim amacıyla Almanya'ya göç etmiştir, ancak misafir işçilerin Almanya'da yaşadıkları maddi ve manevi sıkıntılara hassasiyet göstererek bu problemleri kaleme almaya başlamış (Fazlıoğlu /Kılınç: 2023) böylece edebi yazma sürecine de girmiştir. Pazarkaya Almanya'ya yapılan göç sürecinden sonra gurbetçilerin yaşadığı zorlukları dile getiren "Oturma İzni, Yaban Sıla Olur Mu?, ve İncittiğin Yerdir Gurbet, Ben Aranıyor" gibi çok sayıda nesir ve manzum eserler üretmiştir. Eserlerinde genel olarak gurbet, sıla, kaybolan kimlik arayışı, kayıp, yas gibi temaları işleyen Pazarkaya toplumsal duyarlılığını da eserlere yansıtarak yaşanılan siyasal, sosyolojik ve toplumsal birçok olay ya da olguyu eserlerinde ele almıştır. Örneğin Pazarkaya'nın "Savrulanlar" adlı romanı ele alınan çağın sıkıntılı olaylarını bir öykü biçiminde kurgulayarak esasında toplumsal düzeyde bir eleştiride bulunmaktadır. Dolayısıyla eser basit bir kurgudan ziyade hikâyedeki tek karakter özelinde toplumdaki birçok bireyin yaşadığı durumları dillendirebilme kaygısıyla yazılmıştır. Pazarkaya'nın yaşantıları, yaşam deneyimleri, öncelikle doğrudan tanıklıkları yapıtlarının kurgusunun oluşmasına katkı sağlamıştır.

3. Şiirlere İlişkin Tematik Yaklaşımlar

Pazarkaya Türk göçmenlerin yaşadıkları olumlu ve olumsuz durumları kendine özgü üslubuyla şiirlerine konu etmiştir. Şiirlerde dikkati çeken ilk temalardan biri yabancılaşmadır.

"Fremd das Wort fremd die Luft/ Söz yabancı hava yabancı

Richtet den in der Verbannung zu/ Sürgündekini sarsıcı" (Pazarkaya, 2005: 38).

Yukarıdaki dizelerde "söz yabacı" ile göç edilen ülkenin dilinin bilinmemesi; "hava yabancı" ifadesi ile de yabancı bir coğrafyada olma durumuna atıfta bulunulmuştur. Bilindiği gibi Almanya'ya ilk giden göçmenlerin birincil problemi dil bilmeme olmuştur. Dil ile kendini ifade edebilen bir varlık olarak insan öncelikle duygu, düşünce, talep ve beklentilerini dil aracılığıyla ilgili alıcıya iletebilir. Dolaysıyla yabancı dil engeli kişinin kendini yabancı hissetmesine neden olmaktadır. Bunun yanı sıra yabancılaşma ile sadece söz konusu dile hakim olamama değil aynı zamanda kültüre, toplumsal yapıya da yabancı olma anlaşılmaktadır. Nitekim şair "sürgündekini sarsıcı" ifadesiyle de Almanya'yı sürgün yeri olarak nitelendirerek dile ve kültüre yabancı olmanın yabancı bir coğrafyada yaşayarak var olma mücadelesi veren kişileri olumsuz etkilediğini vurgulamıştır.

"Meine Zunge veheddert sich bei deinem Namen/Dilim Dolanır Başlarken Adına" adlı şiirin başlığından da anlaşıldığı gibi şair özlem duyduğu vatan olan Türkiye'yi kastederek Türkiye adının geçmesinin dahi kendisinin duygu durumunun değişmesine bağlı olarak kendini ifade etmekte güçlük yaşadığını belirtmiştir. Burada da yurda özlem ön plana çıkmaktadır.

"Du bist der letzte Name meiner Heimat/Son adısın sen sılamın

Der Sehnsüchte Halde/Harmanı özlemlerimin" (Pazarkaya, 2005: 39).

Yukarıdaki dizelerde tek yurt olarak kabul ettiği yerin sadece Türkiye olduğunu, yeni bir ülkede yaşamasının ise kendisine yurt olmayacağını vurgulayarak Türkiye'nin son sılası olduğunu ifade etmiştir. Özlem duyacağı yerin Almanya olmayacağı, Türkiye'nin ise bütün özlemlerinin biriktiği yurt olduğunu belirtmiştir.

"Das Leid: die Verbannung von dir/Acımdır senden sürülmüşlüğüm" (Pazarkaya, 2005: 39). Yukarıdaki dizeden şairin göç etme sürecini sürülmüşlük olarak nitelendirerek yurttan gitmenin kendisine ıstırap verdiği anlaşılmaktadır.

"Hindurch Seihen ist Verbannung/Süzülmektedir sürgün

Verschleppt verzerrt vernichtet/Sürür sündürür süründürür

Zu ertragen nur mit deinem Namen/Yalnız adınla katlanılır (Pazarkaya, 2005:39).

Almanya'nın sürgün yeri olarak nitelenmesi şiirin diğer dizelerinde de devam etmektedir. Sürgün yerinin kişiyi birçok açıdan yıprattığı ve kişiye sıkıntılar yaşattığı bu durumu katlanılır kılan şeyin ise sadece köken yurdun varlığı olduğudur.

Şiirlerde öne çıkan diğer bir tema ise benlik sorgulamasıdır. Pazarkaya "Ben Aranıyor" adlı eserinde de benlik sorgulamasında bulunan bir karakter ile ön plana çıkmaktadır (Bkz. Pazarkaya, 1995). Vatan ve gurbet arasındaki gelgitlerle benlik sorunu yaşar. Bu durumu kanıtlayan diğer bir husus da şairin aynı şiiri hem Almanca hem de Türkçe kaleme almasıdır. Nitekim iki dilde de şiirlerini yazması esasında varoluşsal bir aidiyet sorgulamasını da beraberinde getirmektedir. Ancak Pazarkaya'nın kendi benliğinde yaşadığı ya da yaşaması olası olan benlik sorununu her iki dilde de yazmayı tercih ederek çözmeye çalıştığı da söylenebilir.

"Stricke mir vielleicht aus deinen Fasern ein Ich/Belki de örüyorum bir ben senin liflerinden

Nach dir sehn ich mich, ich zu sein in dir /Özlüyorum seni, sende ben olmayı" (Pazarkaya, 2005:13). "Senin liflerinden örüyorum beni" söylemiyle şair esasında yurttan uzaklaştıktan sonraki süreçte dahi yurdunda yaşadığı zaman dilimindeki yaşantılarını zihninde ve ruhunda canlı tutarak benliğini korumaya çalıştığı ve yurdundaki kişi olmayı özlediğini ifade etmiştir. Alışılagelmiş kültürel yapıdan farklı bir kültürle yaşamaya başlayan Türk gurbetçiler için Almanya sadece yeni olan bu kültürü tanıyıp uyum sağlamayı değil, aynı zamanda kültürel kimliklerine ilişkin farkındalık yaşayarak kendileri için kültürel kimliklerinin daha da anlam kazandığı bir deneyim olmuştur (Karaman, 2022; 2024).

Pazarkaya'nın iki dilde de şiirlerini yazması sadece benlik sorgulaması anlamına gelmeyip bu yöntemle hem Türk hem de Alman okurların kültürel iletişiminin sağlanması amacını da taşıdığı söylenebilir (Gökberk, 1993). Çünkü Pazarkaya roman, şiir ve hikâye gibi tüm edebi eserlerinde Türk kültürüne ait olan inanışları, gelenekleri, atasözlerini çeviri yoluyla ortaya koyarak kültürler arası iletişimi sağlar (Boyacı, 2010).

Şiirlerde ele alınan konulardan biri de acıdır. Yurt özlemine bağlı olarak hissedilen acı farklı bir duygu durumu olduğu belirtilmektedir.

"Deine Sehnsucht lehrt mich die Arten des Leidens/Özlemin öğretir bana acının türlerini

Die nie endenden Biegungen/Bitmez tükenmez boyutlarını

Ich stammele vielleicht ohne etwas zu erklären/Sayıklıyorum belki bir şey anlatamadan" (Pazarkaya, 2005: 13).

Yukarıdaki dizelerden yurda hasretin çok büyük olduğu ve bunu dile getirmenin de mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

"Ja Stahltropfen scheint die Sehnsucht nach dir/ Acıtan damlalar yansıtır özlemini

Wie Scheinwerfer eines einsamen Autos/Yalnız kalan bir arabanın farı gibi" (Pazarkaya, 2005: 12).

Yalnızlık da göç ile birlikte yaşanılan ve kişiye acı veren bir duygudur. Nitekim yukarıdaki dizelerde Pazarkaya yalnızlığı, bir arabanın farına benzeterek etraftaki diğer bütün uyaranları arka planda bırakarak öne çıkan duygu durumunu yani yalnızlık hissini dile getirmiştir.

"Freudlos der Tag ohne dich/Kederli gün sensiz

Verstand zerstreut Herz welk/Us savruk yürek solgun" (Pazarkaya, 2005: 11).

Şiirlerde ele alınan bir diğer tema da yastır. Bilindiği gibi yas sadece ölümle ilişkili bir kavram değildir. Mekan değişikliğine bağlı olarak biri veya birilerinden ayrılmak zorunda kalmak da yası beraberinde getirebilir. Yukarıdaki dizelerden de anlaşıldığı gibi ayrılık durumunda da yas yaşanabilir. Pazarkaya yukarıdaki dizelerde "sen" olarak adlandırdığı kişi veya coğrafyadan uzak olma halinin kendisinde üzüntüye neden olduğunu dile getirerek dile getirerek yas sürecini vurgulamıştır.

"Du bist nicht da, mich füllst du an/Yoksun, içime doluyor beni

Lässt überlaufen/Taşırıyorsun" (Pazarkaya, 2005: 7).

Yukarıdaki dizelerde de yine sevilen ve değer verilen kişiden, şehirden veya bir ülkeden uzakta olma halinin kişide neden olduğu yas ön plana çıkmaktadır.

4. SONUÇ

Bu çalışmada 1960'lı yıllarda Türkiye'den Almanya'ya göç ederek orada edebi eserler yaratma sürecine giren birinci kuşak yazarlardan olan Yüksel Pazarlaya'nın şiirlerinde göçün yansımaları tematik olarak araştırılmıştır. Doküman analizi kullanılarak yapılan incelemeler sonucunda Pazarkaya'nın şiirlerindeki genel temaların özlem, yurtsuzluk, yabancılaşma, acı, benlik sorunu, yas ve yalnızlık gibi temalar olduğu belirlenmiştir. Ulaşılan söz konusu bu temalar Almanya'ya yapılan göçten sonra göçmenlerin yaşadığı genel duygu durumlarını yansıtmaktadır. Farklı bir coğrafyaya giderek köklerinden uzaklaşıp yabancı oldukları bir dile ve kültüre adapte olma hali öncelikle yalnızlık ve yabancılaşma duygusunu beraberinde getirmiştir. İlk etapta geçici süreliğine Almanya'da yaşama düşüncesi ile yurttan uzaklaşılsa dahi zaman içerisinde göçmenlerin gerek iş gerekse de sosyolojik ve politik olarak koşullarının değişim göstermesine bağlı olarak geçici bulunma hali yabancı olunan söz konusu bu ülkeyi yurt edinme durumuna gelmiştir. Uzun yıllar Almanya'da yaşanması yurt özlemine neden olarak kişide acı ve üzüntü veren duyguların yaşanması sonucunu doğurmuştur. Yabancı bir ülkede ve kültürde var olma çabası benlik problemine de neden olmaktadır. Nitekim şiirlere yansıyan önemli temalardan biri de benlik problemi olmuştur. Bilindiği gibi kişi alışılagelmiş bir kültürden farklı bir kültürde bulunma durumunda köklerine ve benliğine yoğunlaşarak sorgulama sürecine girer. Bu aşamada sancılı bir süreçten sonra benlik algısını geliştirebilir.

Pazarkaya gerek göçmenlerin yaşadığı sorunlar gerekse de içinde bulundukları duygu durumlarını derin bir söylem ve üslup ile kaleme alarak okurlara Almanya'daki dönemin göçmen toplumunun yaşantılarını yansıtmıştır. Genel olarak şiirlerde olumsuz duygu durumlarının öne çıktığı belirlenmiştir.

KAYNAKÇA

Aytaç, G. (1991). *Almanya'da Türk Edebiyat, Edebiyat Yazıları II*. Ankara: Gündoğan Yayınları.

Boyacı, İ. (2010). Pazarkaya Örneğinde Göçmen Türk Aydınının Kimlik Problemi Ve Bu Problemin Çözümü. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 5/2:* 878-896.

Fazlıoğlu, D. H. / Kılınç, A. (2023). Feridun Zaimoğlu'nun *Siebentürmeviertel* adlı eseri ile Yüksel Pazarkaya'nin *Oturma İzni* eserlerinin Türk kültür öğeleri bakımından karşılaştırılarak incelenmesi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11*(1), 40-60.

Gökberk, Ü. (1993). Sürgünde Yazın, Yazında Sürgün: Yüksel Pazarkaya'nın *Ben Aranıyor*'una Bir Yaklaşım. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi VIII*: 75-108.

Gürbüz, S. / Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. 5. Baskı, Ankara: Seçkin yayıncılık.

Karaman, F. (2022). Göçmen Edebiyatında Türkülerin Türk Kültürünü Yansıtma Gücü. Milli Folklor, 17(133), 145-159.

Karaman, F. (2024). Şinasi Dikmen'in Hurra, ich lebe in Deutschland Adlı Eserinde Almanya'daki Türk İşçi Sınıfının Almanya'ya Yansıyan Kültürel Kimliğinin Panoraması. Diyalog, 1: 23-44.

Köprülü, S. G. (2020). Almanya'da Yaşayan Türklerin Yazınsal Eserlerinde Tema ve Dil Değişimi. *Söylem filoloji dergisi*, 5(1), 40-48.

Pazarkaya, Y. (1995). *Ben Aranıyor*. İstanbul: Açı Yayıncılık.

Pazarkaya, Y. (2005). *Du Gegenden, Gedichte Deutsch- Türkisch*. İstanbul: Cem Yayınevi.

Sirkeci, İ. (2012). Transnasyonal mobilite ve çatışma. *Migration Letters*, *9*(4), 353-363.

Sirkeci, I. / Erdogan, M. M. (2012). Editoryal: Göç ve Türkiye. *Migration Letters*, 9(4), 297–302

Taş, S. (2017). Göç (er) edebiyatı yazarı Yüksel Pazarkaya ile söyleşi. *Göç Dergisi*, *4*(2), 247-252.

Tilbe, A./ Civelek, K. (2018). Çatışma ve Göç Kültürü Modeli Bağlamında Göç Romanı Okuması: Yüksel Pazarkaya'nın Savrulanlar'ı. *Göç Dergisi*, 5 (1): 77 – 106.

Turgut, Y. (2011). Verilerin Kaydedilmesi, Analizi, Yorumlanması: Nicel ve Nitel. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ed. Abdurrahman Tanrıöğen, Ankara: Anı Yayıncılık.

Türk Dil Kurumu, (2026) erişim adresi: https://sozluk.gov.tr, erişim tarihi: 05.03.2026.

Waldenfels, B. (1997): Topographie des Fremden. (Studien zur Phänomenologie des Fremden. Frankfurt am Main: Suhrkamp Taschenbuch.